

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. spalio 17 d.
(OR. en)

13674/22

AVIATION 252

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo: Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo
direktorė Martine DEPREZ

kam: Tarybos generaliniam sekretoriatui

Komisijos dok. Nr.: COM(2022) 529 final

Dalykas: KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
Europos aviacijos saugos programa

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 529 final.

Priedama: COM(2022) 529 final

Briuselis, 2022 10 17
COM(2022) 529 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Europos aviacijos saugos programa

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI „EUROPOS AVIACIJOS SAUGOS PROGRAMA“

1. KOMISIJOS 2011 M. KOMUNIKATAS IR EUROPOS AVIACIJOS SAUGOS PROGRAMOS DOKUMENTO ANTROJI REDAKCIJA

2011 m. paskelbtame Komisijos komunikate „Europos aviacijos saugos valdymo sistemos sukūrimas“¹ aprašyti Sąjungos ir jos valstybių narių aviacijos saugos uždaviniai ir padaryta išvada, kad būtina pereiti prie proaktyvesnio ir įrodymais grindžiamo požiūrio. Jame apibūdintos kelios praktinės priemonės siekiant įgyvendinti šiuos uždavinius. Prie to Komisijos komunikato pridėtas dokumentas, kuriame aprašyta Europos aviacijos saugos programa (toliau – EASP)².

Kai kurios iš tų priemonių buvo įgyvendintos tuo metu: visų pirma, priimtas Reglamentas (ES) Nr. 376/2014 dėl pranešimo apie civilinės aviacijos įvykius, jų analizės ir tolesnės veiklos³, plėtota saugos analizė ES lygmeniu, sukurta rizikos vertinimo klasifikacija, plačiai naudotasi galimybėmis Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūros (toliau – EASA) reguliavimo funkciją atliekančiame komitete ir EASA patariamuosiuose organuose, kaip pagrindiniuose forumuose, diskutuoti su valstybėmis narėmis dėl veiksmų, kurių reikia imtis, taip pat kasmet skelbiamos atnaujintos Europos aviacijos saugos plano redakcijos, parengti saugos užtikrinimo veiksmingumo rodikliai ir sustiprintas bendradarbiavimas su Sąjungos kaimyninėmis šalimis nustatant saugos problemas. Taip pat rekomenduota, kad Komisija reguliariai atnaujintų Europos aviacijos saugos programą atsižvelgdama į aviacijos saugos valdymo Europos Sąjungoje pokyčius.

Pirmoji Europos aviacijos saugos programos peržiūra atlikta, t. y. jos antroji redakcija⁴ parengta, 2015 m. Ji apėmė Sąjungos lygmeniu integruotą taisyklių rinkinį kartu su nustatyta civilinės aviacijos saugos bendro valdymo Europos lygmeniu veikla ir procesais. Tai nebuvo veiklos planas; šia programa siekta sukurti ES lygmens analogą valstybinei saugos programai, kuri yra privaloma pagal Čikagos konvencijos ICAO 19 priedą. Taip suteikta aiški struktūra, kuria remiantis aiškinama Europos aviacijos saugos politika ir jos tikslai, saugos rizikos valdymo, saugos užtikrinimo ir saugos skatinimo koncepcijos.

-
- 1 Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui „Europos aviacijos saugos valdymo sistemos sukūrimas“, KOM/2011/0670 galutinis.
 - 2 Europos aviacijos saugos programa, SEK/2011/1261 galutinis.
 - 3 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 376/2014 dėl pranešimo apie civilinės aviacijos įvykius, jų analizės ir tolesnės veiklos, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 996/2010 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/42/EB ir Komisijos reglamentai (EB) Nr. 1321/2007 ir (EB) Nr. 1330/2007 (Tekstas svarbus EEE); OL L 122, 2014 4 24, p. 18.
 - 4 Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai „Europos aviacijos saugos programa“, COM(2015) 599 *final*.

Priėmus Reglamentą (ES) 2018/1139⁵, pagal jo II skyrių ir, visų pirma, jo 5 straipsnį EASP įgijo teisinį statusą kaip dokumentas, kuriame apibūdinamas Europos aviacijos saugos sistemos veikimas ir išdėstytos taisyklės, veikla bei procesai, taikomi valdant civilinės aviacijos saugą Sąjungoje.

Taigi, šios Europos aviacijos saugos programos antrosios peržiūros, t. y. trečiosios redakcijos, struktūra yra tokia pati kaip jos antrosios redakcijos, suderinta su valstybinės saugos programos, kurios rengimas apibūdintas Čikagos konvencijos 19 priede, forma ir struktūra.

2. EUROPOS AVIACIJOS SAUGOS PROGRAMOS DOKUMENTO TREČIOJI REDAKCIJA

Europos aviacijos saugos programos dokumente išaiškinta, kaip sauga valdoma ES ir jos valstybėse narėse, įskaitant jos valdymą pagal Sąjungos teisės aktus, taip pat kitas politikos priemones, praktiką ir veiksmus.

Europos aviacijos saugos programos dokumente apibendrintai pateiktos visos taisyklės ir procesai, kuriais integruotai prisidedama prie avarijų prevencijos ir aviacijos veiklos saugos Sąjungoje.

Europos aviacijos saugos programos dokumentu nesiekama pakeisti valstybių narių valstybinių saugos programų dokumentų, o siekiama juos papildyti. Kadangi daugelis su aviacijos sauga susijusių taisyklių ir veiklos kryptių patvirtinamos ir koordinuojamos ES lygmeniu, valstybės narės savo valstybinių saugos programų dokumentuose išsamiai išdėstydamos, kaip aviacijos sauga valdoma jų nacionalinėje teritorijoje, pagal Čikagos konvencijos reikalavimus, turėtų daryti nuorodas į Europos aviacijos saugos programos dokumentą. Iš tiesų, kadangi ES savo teisės aktais reglamentuoja daugelį aviacijos saugos sričių ir yra įdiegusi Europos saugos rizikos valdymo procesą, valstybės narės negalėtų apibūdinti savo saugos valdymo neminėdamos ES perspektyvos.

Be to, tam tikrose srityse pagal Čikagos konvenciją valstybės narės yra perdavusios savo kompetenciją Sąjungai. Europos aviacijos saugos programos dokumente paaiškinta, kaip ES vykdo dėl šio atsakomybės perdavimo jai tenkančius tarptautinius įsipareigojimus.

Apibūdinant saugos bendro valdymo Europos lygmeniu procesus ir, visų pirma, kaip Europos Komisija, valstybės narės ir EASA bendradarbiaudamos nustato pavojus bei saugos trūkumus ir imasi veiksmų susijusiai saugos rizikai mažinti, Europos aviacijos saugos programos dokumente aprašytos įvairios su sauga susijusios atsakomybės sritys Sąjungoje ir išaiškinta, kaip visoje ES gali būti pasiekiamas ir palaikomas deramas saugos užtikrinimo veiksmingumas. Be to, juo visiems suinteresuotiesiems subjektams, kuriems svarbi sauga, suteikiama skaidrumo dėl dabartinėje Europos Sąjungos sistemoje esamų atitinkamų vaidmenų ir atsakomybės sričių, kompetencijos paskirstymo, politikos ir procesų.

5 2018 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1139 dėl bendrųjų civilinės aviacijos taisyklių, ir kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūra, iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2111/2005, (EB) Nr. 1008/2008, (ES) Nr. 996/2010, (ES) Nr. 376/2014 ir direktyvos 2014/30/ES ir 2014/53/ES bei panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 552/2004 ir (EB) Nr. 216/2008 bei Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3922/91 (Tekstas svarbus EEE); OL L 21, 2018 8 22, p. 1.

Europos aviacijos saugos programos dokumentą sudaro toliau nurodytos dalys.

- Pirmoji dokumento dalis skirta Europos saugos politikai, tikslams ir ištekliams. Joje visų pirma aprašyta Europos aviacijos teisės aktų sistema ir paašškintas kompetencijos pasidalijimas tarp valstybių narių ir įvairių ES lygmens dalyvių. Galiausiai joje išsamiai išdėstyti ES teisės aktų vykdymo užtikrinimo mechanizmai.
- Antroji dalis skirta Europos saugos rizikos valdymui. Joje apibūdinti esami aviacijos sektoriui ir valstybėms narėms keliami saugos valdymo reikalavimai ir paašškinta, kaip saugos rizika kolektyviai vertinama ir mažinama Europos Sąjungoje.
- Trečiojoje dalyje aptartas saugos užtikrinimo Europos lygmuo ir daugiausia aprašyta, kaip ES ir jos valstybėse narėse vykdoma saugos priežiūra.
- Galiausiai, ketvirtojoje dalyje apibūdinta Europos veikla saugos skatinimo srityje, apimanti mokymą ir tarptautinį bendradarbiavimą.

3. REGLAMENTO (ES) 2018/1139 POVEIKIS EUROPOS AVIACIJOS SAUGOS PROGRAMAI

Nuo tada, kai 2011 ir 2015 m. paskelbtos dvi pirmosios Europos aviacijos saugos programos dokumento redakcijos, atlikti keli ES teisės aktų pakeitimai, visų pirma, įsigaliojo naujas pagrindų reglamentas (ES) 2018/1139. Jo poveikis iš esmės keičia padėtį, nes jame numatyta, kad, siekiant nuolat gerinti civilinės aviacijos saugą Sąjungoje, numatyti kylančią naują saugos riziką ir kuo geriau naudoti ribotus techninius išteklius, būtina taikyti patikimo saugos valdymo principus. Reglamente padaryta išvada, kad būtina nustatyti bendrą saugos gerinimo priemonių planavimo ir įgyvendinimo pagrindą. Jame numatyta, kad tuo tikslu turėtų būti Sąjungos lygmeniu parengtas Europos aviacijos saugos planas ir Europos aviacijos saugos programa. Taip pat juo remdamasi kiekviena valstybė narė turėtų parengti valstybinę saugos programą pagal Čikagos konvencijos 19 priedo reikalavimus. Prie tokios programos turėtų būti pridėtas planas, kuriame apibūdinami veiksmai, kurių valstybė narė imasi nustatytai saugos rizikai mažinti.

Reglamento (ES) 2018/1139 II skyriumi sukurtas ES aviacijos saugos valdymo teisinis pagrindas: jo keturi straipsniai skirti Europos aviacijos saugos programai, Europos aviacijos saugos planui, valstybinei saugos programai ir valstybiniam aviacijos saugos planui. Dabar šios keturios koncepcijos yra pripažįstamos ES teisėje.

5 straipsnyje dėl Europos aviacijos saugos programos nustatyta, kad Komisija, pasikonsultavusi su Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūra ir valstybėmis narėmis, priima, paskelbia ir prireikus atnaujina dokumentą, kuriame apibūdinamas Europos aviacijos saugos sistemos veikimas ir išdėstomos taisyklės, veikla bei procesai, taikomi civilinės aviacijos saugos Sąjungoje valdymui pagal šį reglamentą. Tai yra Europos aviacijos saugos programa. Europos aviacijos saugos programa turi apimti bent su valstybių saugos valdymo įpareigojimais, apibūdintais tarptautiniuose standartuose ir rekomenduojamoje praktikoje, susijusius aspektus. Europos aviacijos saugos programoje taip pat apibūdinamas 6 straipsnyje nurodyto Europos aviacijos saugos plano, kuriuo papildoma ši programa, parengimo, priėmimo, atnaujinimo ir įgyvendinimo procesas.

6 straipsnyje dėl Europos aviacijos saugos plano nustatyta, kad Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūra, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, parengia, priima, paskelbia ir vėliau bent kartą per metus atnaujina Europos aviacijos saugos planą. Remiantis aktualios saugos informacijos įvertinimu,

Europos aviacijos saugos plane nustatoma svarbiausia saugos rizika, daranti poveikį Europos aviacijos saugos sistemai, ir išdėstomos būtinos šios rizikos mažinimo priemonės. Europos aviacijos saugos plano rengimo ir priėmimo procesas nuolat tobulinamas atsižvelgiant į po pirmųjų įgyvendinimo ciklą sukauptą patirtį. Jis yra itin svarbus saugos valdymo sistemos ES lygmeniu elementas. Pagal Reglamento (ES) 2018/1139 5 straipsnio 2 dalį Europos aviacijos saugos programoje apibūdinamas Europos aviacijos saugos plano rengimo, priėmimo, atnaujinimo ir įgyvendinimo procesas.

Pasikeitė ne tik teisinė sistema – pakito ir saugos valdymas kitose srityse; vienas toks pavyzdys yra Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūros vykdomos su standartizacijos patikrinimais susijusios veiklos raida, visų pirma, kiek tai susiję su kompetencijos pokyčiais įprastinėse srityse (pavyzdžiui, oro eismo valdymo ir oro navigacijos paslaugų (OEV/ONP)), ar naujomis Reglamentu (ES) 2018/1139 įtrauktomis sritimis, pavyzdžiui, nepilotuojama aviacija, aplinkos apsauga, antžeminėmis paslaugomis ir aviacijos saugos bei saugumo sąsaja, ypač daug dėmesio skiriant kibernetiniam saugumui.

Siekiant ir toliau efektyviai vykdyti avarijų prevenciją ir mažinti riziką, saugos valdymą reikia nuolat derinti prie aviacijos sistemos pokyčių, technologinės raidos, naujų verslo modelių ir kylančių naujų saugos pavojų. Todėl, atsižvelgiant į šiuos pokyčius, Europos aviacijos saugos programos dokumentą reikia reguliariai atnaujinti. Reglamento (ES) 2018/1139 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šis dokumentas prireikus atnaujinamas.

Šios ataskaitos priede pateikiama Europos aviacijos saugos programos dokumento trečioji redakcija, kurioje atsižvelgta į minėtus pokyčius ir apibūdinta dabartinė aviacijos saugos valdymo Europos Sąjungoje ir jos valstybėse narėse tvarka.